

Sygn. akt III AUa 686/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi w Ł. III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Jacek Zajązkowski

Sędziowie: SSA Mirosław Godlewski (spr.)

del. SSO Joanna Baranowska

Protokolant: st. sekr. sąd. Kamila Tomasik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 czerwca 2015 r. w Ł.

sprawy **Z. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o emeryturę,

na skutek apelacji Z. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 24 marca 2014 r. sygn. akt VIII U 3559/13,

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 686/14

UZASADNIENIE

Decyzją z 22 lipca 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił Z. K. prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że wnioskodawca nie udowodnił na dzień 1 stycznia 1999 roku wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze.

Odwołanie od przedmiotowej decyzji, złożył Z. K., wnosząc o uznanie zatrudnienia w szczególnych warunkach w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Ł., w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w Z. oraz w Przedsiębiorstwie Hurtu (...) w Ł..

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 24 marca 2014 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Wydając zaskarżony wyrok sąd pierwszej instancji przyjął za podstawę rozstrzygnięcia następujące ustalenia faktyczne.

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił, że odwołujący - Z. K., urodził się w dniu (...). Ma wykształcenie zawodowe. W okresie od 1.09.1968r. do czerwca 1971r. był uczniem (...) Szkoły Zawodowej dla Pracujących przy (...) Przedsiębiorstwie (...), na podstawie umowy o zatrudnienie robotnika młodocianego w celu nauki zawodu z dnia 1 września 1968 r. Nauka w zasadniczej szkole odbywała się w systemie: 3 dni nauki - w szkole, gdzie wnioskodawca zdobywał

wiedzę teoretyczną i 3 dni praktyk w zakładzie pracy, gdzie pozyskiwał wiedzę praktyczną. Po ukończeniu szkoły wnioskodawca uzyskał zawód - mechanika samochodowego. Wnioskodawca posiada prawo jazdy kategorii B i C od 17 sierpnia 1971r., kategorii BE i CE od 10.09.1975r. W okresie od 26 lipca 1971r. wnioskodawca podjął prace w (...) Przedsiębiorstwie (...) na 7 dniowy okres próbny w charakterze montera samochodowego. W okresie od kwietnia 1973- kwietnia 1975r. odbywał zasadniczą służbę wojskową. Wnioskodawca, przed odbyciem służby wojskowej pracował w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku montera samochodowego. Od dnia 5 maja 1975r. po zakończeniu służby wojskowej, powrócił do macierzystego zakładu pracy na stanowisko mechanika napraw pojazdów samochodowych. Zarówno przed odbyciem zasadniczej służby wojskowej, jaki i po jej zakończeniu, wykonywał czynności przy naprawie pojazdów, samochodów: ciężarowych marki S., Z., T. oraz dźwigów samojezdnych, zarówno w kanałach, jak i poza nimi. Wnioskodawca, pracując w kanale, wykonywał czynności polegające na wymontowaniu silnika, skrzyni biegów. Część czynności, związanych z wymontowaniem poszczególnych elementów samochodowych, wnioskodawca wykonywał opuszczając kanał np. - wymiana szczęk hamulcowych, tarcz hamulcowych, odkręcanie kół, wyjęcie chłodnicy, demontaż bębna przy układzie hamulcowym bębnowym, wymiana tarcz hamulcowych, także odbywały się poza kanałem. Wnioskodawca, dokonywał także naprawy uszkodzonych, wadliwych części samochodowych w warsztacie i następnie montował - zregenerowane części zamienne. Wykonując remonty kapitalne silników, wnioskodawca wymontowywał silniki, tuleje, ale rozbiórka silnika na części składowe, jego naprawa - wykonywana była w warsztacie; wnioskodawca zamontowywał naprawione części zamienne. Wnioskodawca, pracując przy naprawie silników - część czynności wykonywał w kanale, a część poza kanałem. Wnioskodawca nie naprawiał skrzyni biegów. Wymontowywał je, a naprawy były wykonywane w warsztacie i po, wykonanej naprawie, wnioskodawca montował naprawioną skrzynię biegów czyli dokonywał wymiany skrzyni biegów, ale także wymiany resorów, sprzęgieł, drążków dystansowych, wałów napędowych. Wymiana płynów eksploatacyjnych: olejów, płynów hamulcowych, płynów chłodzących - wykonywana była poza kanałem. Poza kanałem wnioskodawca wykonywał także naprawy pomp wtryskowych, wtryskiwaczy, gaźników. Sporadycznie - wnioskodawca, był wezwany do pomocy przy awarii dźwigu na placu budowy, wówczas jechał na miejsce budowy i pomagał przygotowywać uszkodzony dźwig do transportu do warsztatu naprawczego. Wnioskodawca zeznał, że w takiej akcji uczestniczył tylko dwukrotnie. Ale brak w tym zakresie - innych dowodów. Według poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń, wnioskodawca zakończył pracę w (...) Przedsiębiorstwie (...) w dniu 31 marca 1976 r. W aktach osobowych wnioskodawcy - brak informacji o wykonywaniu napraw samochodów ciężarowych w kanałach. Wnioskodawca nie otrzymał świadectwa pracy w szczególnych warunkach w (...) Przedsiębiorstwie (...). W okresie od 26 sierpnia 1986r. do 6 lutego 1988r. wnioskodawca był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w Z. jako kierowca. W tym okresie wnioskodawca kierował samochodem ciężarowym o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony - wywrotką - starem 28, starem 200, przewoząc materiały budowlane: węgiel, piach, beton - ze stacji kolejowych do betoniarni w Z., na budowy przy ul. (...), z cegielni w S.. Wnioskodawca, jeśli przewożonym materiałem były np. cegły - sam załadowywał i rozładowywał towar, jeśli to były materiały sypkie - załadunek i rozładunek wykonywała koparka. Od dnia 1 marca 1987r pracodawca zlecił wykonywanie dodatkowych czynności wyładunkowych i załadunkowych towarów będących w obrocie pracodawcy, ich konwojowanie załatwianie formalności dokumentacyjnych i nadzór nad ładunkiem i odpowiedzialność za jego konwojowanie. W okresie od 5 października 1988r. do 16 marca 1990r. wnioskodawca był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Hurtu (...) w Ł. na stanowisku kierowcy- konwojenta. Wnioskodawca kierując samochodem ciężarowym o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony najczęściej starem 200 skrzyniowym, przewoził artykuły spożywcze np. mąkę, cukier, owoce, z hurtowni spożywczych w Z. - do sklepów w Z., Ł., S., G. i innych miast na terenie województwa (...). Wnioskodawca jeździł z konwojentem, choć także pomagał przy ładowaniu towarów. W dniu 05.10.1988 r. wnioskodawca zawarł z Przedsiębiorstwem Hurtu (...) w Ł. umowę na wykonywanie dodatkowych czynności wyładunkowych i załadunkowych towarów będących w obrocie pracodawcy i ich konwojowanie. W dniu 2 listopada 1988r. wnioskodawca zawarł z Przedsiębiorstwem Hurtu (...) w Ł. umowę na wykonywanie dodatkowych czynności wyładunkowych i załadunkowych towarów będących w obrocie pracodawcy, ich konwojowanie i odpowiedzialność za powierzone mienie. Taką samą umowę zawarł w dniu 13 marca 1989 r., i w dniu 25 października 1989 r.

W dniu 27 czerwca 2013 roku wnioskodawca złożył wniosek o emeryturę, w którym oświadczył, że jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, ale złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa.

Sąd Okręgowy w Łodzi powyższych ustaleń faktycznych dokonał na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy oraz załączonych do nich aktach ZUS i aktach osobowych odwołującego z (...) Przedsiębiorstwa (...), Przedsiębiorstwa Budownictwa (...) w Z. i Przedsiębiorstwie Hurtu (...) w Ł., a także w oparciu o osobowe źródła dowodowe w postaci zeznań wnioskodawcy oraz zeznań przesłuchanych w charakterze świadków: J. G., która pracowała w Przedsiębiorstwie Hurtu (...) w okresie od 1974r. do 2000r. jako branżystka, K. K., który był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w Z. w latach 80-tych, H. J., który wraz z wnioskodawcą w okresie pracował w Przedsiębiorstwie Hurtu (...) i wspólnie jeździli jednym samochodem marki S.. Dokonując niniejszych ustaleń Sąd pominął zeznania świadka Z. F., gdyż ten świadek pamiętał wnioskodawcę z okresu jego pracy w (...) Spółdzielni Mieszkaniowej, a okres ten nie był sporny między stronami.

Sąd Okręgowy ustalił, iż w załączonych do akt sprawy - aktach osobowych wnioskodawcy – brak jest informacji o wykonywaniu przez niego napraw w samochodów ciężarowych w kanałach, natomiast z zeznań wnioskodawcy, którym Sąd dał wiarę, wynika, że wnioskodawca wykonywał nie tylko czynności przy naprawie pojazdów samochodowych w kanale, ale także poza kanałem i te właśnie czynności, zajmowały znaczną część jego czasu pracy. Wnioskodawca nie otrzymał przy tym świadectwa pracy w szczególnych warunkach z (...) Przedsiębiorstwa (...).

Oceniając zgromadzony materiał dowodowy Sąd Okręgowy dał wiarę zeznaniom świadków: K. K., H. J., J. G., którzy pracowali wraz z wnioskodawcą w różnych miejscach jego zatrudnienia zatrudnienia, choć świadkowie nie pamiętali szczegółów związanych z czynnościami, wykonywanymi przez wnioskodawcę. Sąd dał również wiarę zeznaniem wnioskodawcy, który opisał, wykonywane przez siebie czynności. Dokonując ustaleń faktycznych Sąd, oprął się również na zgromadzonych w sprawie dokumentach, które zdaniem Sądu są w pełni wiarygodnym źródłem dowodowym, a jako niezakwestionowane przez żadną ze stron, korzystają z domniemania prawdziwości zawartych w nich oświadczeń z mocy art. 244 i nast. k.p.c.

Czyniąc rozważania prawne Sąd Okręgowy w Łodzi wskazał na treść art 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227) oraz na art. 32 ust. 1 i 2 w/w ustawy. Wskazując ponadto, że szczegółowe warunki uzyskania dochodzonego świadczenia reguluje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Zgodnie z § 3 i § 4 przywołanego rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudniania” uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Ponadto w świetle § 2 ust. 1 tegoż rozporządzenia oraz zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym powyższe okoliczności pracownik jest obowiązany udowodnić (por. wyrok Sądu Najwyższego z 15 grudnia 1997 roku II UKN 417/97 - (...) i US (...) i wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2000 roku II UKN 39/00 Prok. i Prawo (...)). Stosownie zaś do § 2 ust. 2 okresy takiej pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według określonego wzoru, lub w świadectwie pracy. W ocenie Sądu Okręgowego na gruncie przedmiotowej sprawy wnioskodawca spełnia przesłanki ustawowe: co do wieku, okresów składkowych i nieskładkowych oraz, wprawdzie wnioskodawca jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, ale złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa. Wnioskodawca nie spełnia jednak przesłanki posiadania 15 lat pracy w warunkach szczególnych. W toku poczynionych rozważań Sąd Okręgowy powołał się na orzeczenie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 19 kwietnia 2012 roku (III AU a 222/12, Lex nr 1171355) zgodnie, z którym dla uznania konkretnego rodzaju lub stanowiska pracy za pracę wykonywaną w

szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze decydujące znaczenie ma to, czy jest to praca wymieniona w rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U, Nr 8, poz. 4 ze zmianami) oraz w wykazach stanowiących załącznik do tego rozporządzenia, natomiast wykazy stanowisk ustalane przez właściwe podmioty w odniesieniu do podległych zakładów pracy mają jedynie charakter techniczno-porządkujący. Natomiast w przywołanym przez Sąd pierwszej instancji wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2010 roku (I UK 324/09, Lex nr 1001287) podniesiono, iż § 1 ust. 2 i 3 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zmianami) nie mogą być interpretowane w ten sposób, że pracownicy zatrudnieni na stanowiskach niewymienionych w wykazach branżowych nie mają prawa do świadczeń emerytalnych przysługujących ze względu na wykonywanie pracy w szczególnych warunkach, pomimo tego, że pracę taką faktycznie wykonywali. W przywołanym przez Sąd Okręgowy orzeczeniu Sąd Najwyższy dalej podniósł, że zarządzenia resortowe nie mieszczą się w kategorii źródeł powszechnie obowiązującego prawa (art. 87 Konstytucji RP), mają charakter wewnętrzny i obowiązują tylko jednostki organizacyjne podległe organowi wydającemu te akty, a w konsekwencji nie mogą stanowić podstawy decyzji wobec obywateli, osób prawnych oraz innych podmiotów (art. 93 ust. 1 i 2 Konstytucji RP). W ocenie Sądu Okręgowego wnioskodawca udowodnił w toku niniejszego postępowania przepracowane w warunkach szczególnych: 7 lat 10 miesięcy i 20 dni pracy zaliczone przez ZUS oraz 1 rok 5 miesięcy i 10 dni pracy w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w Z. oraz 1 rok 5 miesięcy i 10 dni pracy w przedsiębiorstwie Hurtu (...) w Ł..

Konkludując Sąd Okręgowy w Łodzi wskazał, iż przeprowadzone postępowanie dowodowe nie dało podstaw do uznania, iż skarżący spełnił przesłankę - 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Zatem wobec nie udowodnienia 15 lat pracy w szczególnych warunkach, Sąd Okręgowy na podstawie art. 47714 § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 24 marca 2014 r. złożył ubezpieczony zaskarżając go w całości. Niniejszemu rozstrzygnięciu zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w związku z art. 32 ust. 1 i 2 tej ustawy w związku z § 2 i 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U., Nr 8, poz. 43 ze zm.) poprzez jego błędną wykładnię i w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie polegające na tym, że Sąd I Instancji stwierdził, że ubezpieczony nie spełnił warunku posiadania 15 letniego okresu zatrudnienia w pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, gdyż zdaniem Sądu nie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującego na danym stanowisku w (...) Przedsiębiorstwie (...), podczas gdy praca wykonywana przez ubezpieczonego od dnia 26 lipca 1971 roku do dnia 31 marca 1976 roku była stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywana w kanałach remontowych przy naprawianiu pojazdów mechanicznych, tj. zgodnie z wykazem A, Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, Dział XIV, poz. 16, nadto ubezpieczony we wskazanym okresie pracował w szczególnych warunkach również poza kanałem wykonując prace wskazane w wykazie A, wskazanego rozporządzenia, Dział XIV, poz. 14.

W złożonej apelacji skarżący podniósł jednocześnie zarzut naruszenia przepisów postępowania, które miało wpływ na treść orzeczenia, a w szczególności:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę materiału dowodowego polegającą na tym, że Sąd I Instancji stwierdził, że z zeznań ubezpieczonego wynika, że w trakcie nauki w szkole zawodowej nie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako monter samochodowy (w kanale i poza nim), gdyż część czasu pracy poświęcał na pracę teoretyczną w szkole, podczas gdy powyższe twierdzenia nie mają oparcia w zeznaniach ubezpieczonego, który nie oceniał stopnia wpływu nauki teoretycznej na wykonywaną pracę i nie wskazywał czy jako monter samochodowy poświęcał część pracy na zajęcia teoretyczne, co uniemożliwiało mu wykonywanie zadań montera samochodowego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy,

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez jednostronną i rygorystyczną, a zatem dowolną ocenę materiału dowodowego, prowadzącą do niewłaściwych wniosków polegających na tym, że zdaniem Sądu I Instancji 30 % czasu pracy wykonywanego przez ubezpieczonego poza kanałem uniemożliwia zaliczenie wykonywanej pracy, jako wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy zgodnie z poz. 16 wykazu, Działu XIV, Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, podczas gdy zgodnie z doświadczeniem życiowym i zasadami logicznego rozumowania specyfika pracy w kanałach remontowych niejednokrotnie wymaga, aby określone incydentalne czynności celem wykonania naprawy odbywały się poza kanałem,

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę materiału dowodowego polegającego na tym, że Sąd I Instancji wadliwie ustalił, że ubezpieczony nie naprawiał skrzyni biegów oraz, że wymieniał resory, sprzęgła, drążki dystansowe, wały napędowe, a także wymieniał płyny eksploatacyjne: oleje, płyny hamulcowe, płyny chłodzące - poza kanałem, podczas gdy ubezpieczony w złożonych w dniu 6 listopada 2013 roku wyjaśnieniach, które potwierdził na rozprawie w dniu 24 marca 2014 roku zeznawał odmiennie,

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę materiału dowodowego polegającego na tym, że Sąd I Instancji nie dał wiary zeznaniom wnioskodawcy, że tylko dwukrotnie uczestniczył w akcjach związanych z wyjazdami poza siedzibę Przedsiębiorstwa w związku z uszkodzonym dźwigiem w terenie prowadzonych budów, opierając się na własnej wiedzy, podczas gdy ubezpieczony zeznał, że on sam jako mechanik jeden lub dwa razy wyjątkowo pojechał ze starszym mechanikiem w celu pomocy przy ściągnięciu dźwigu na bazę do warsztatu, pomimo że w aktach sprawy brak jest jakiegokolwiek dowodu na okoliczność, że wnioskodawca uczestniczył częściej niż sam wskazał w wyjazdach do awarii dźwigu.

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę materiału dowodowego polegającego na tym, że Sąd I Instancji stwierdził, że czynności wykonywane przez ubezpieczonego poza kanałem remontowym zajmowały znaczną część jego czasu prac, podczas gdy ubezpieczony w złożonych zeznaniach potwierdził, że większość czasu pracy - 70 %, spędził na pracy w kanałach remontowych, a nie na pracy poza kanałem,

- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez pominięcie w uzasadnieniu wyroku zeznań ubezpieczonego zgodnie, z którymi poza kanałem wykonywał on również prace naprawcze pomp wtryskowych, wtryskiwaczy i gaźników silników spalinowych, które stanowią prace wykonywane w szczególnych warunkach ze względu na swoją szkodliwość dla zdrowia tj. zostały wymienione w pkt 14, wykazu A, Dział XIV Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwyglądanie odwołania skarżącego oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Dodatkowo Sąd Apelacyjny ustalił, że ubezpieczony od 26 lipca 1971 r. bezpośrednio po zakończeniu zasadniczej szkoły zawodowej pracował w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Ł.. Jako młodociany Z. K., naukę odbywał w systemie 3 dni pracy mającej na celu przygotowanie do wykonywania zawodu i 3 dni nauki teoretycznej w szkole. Będąc zatrudnionym w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. ubezpieczony wykonywał prace na podwoziach pojazdów z kanałów. Praca ubezpieczonego polegała głównie na montażu i demontażu poszczególnych podzespołów, wymianie płynów eksploatacyjnych czy innych części o charakterze zużywalnym. Praca, którą wykonywał skarżący w przeważającej części wykonywana była z poziomu kanałów z uwagi na konstrukcję i możliwości dostępu do poszczególnych elementów remontowanych pojazdów. (zeznania świadka J. M. k.147 00:3:13 do 00:21:16).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i jako taka podlegała oddaleniu. Wyrok wydany przez Sąd pierwszej instancji mimo częściowo błędnego uzasadnienia odpowiada prawu. Poczynione ustalenia faktyczne w części pozostają bezsporne i odnoszą się do przyznanego przez organ rentowy okresu pracy w szczególnych warunkach. Niniejszy okres wynoszącego 7 lat, 10 miesięcy i 20 dni, nie był kwestionowany przez żadną ze stron i nie stanowił podstawy złożonej apelacji.

Na gruncie przedmiotowej sprawy, spór zogniskował się wokół 3 okresów pracy ubezpieczonego. Pierwszy z nich przypadający na lata 1968-1976 obejmuje naukę w (...) Szkole Zawodowej dla Pracujących przy (...) Przedsiębiorstwie (...) oraz pracę w (...) Przedsiębiorstwie (...) w charakterze montera samochodowego. Dokonując oceny poczynionych przez Sąd pierwszej instancji ustaleń faktycznych, należy podzielić zasadność przedstawionej argumentacji dotyczącej tego okresu, co dodatkowo potwierdza przeprowadzone przez Sąd Apelacyjny postępowanie dowodowe. Prawdliwość poczynionych ustaleń, nie uchroniła jednak Sądu Okręgowego przed częściowo błędną interpretacją przepisów prawa materialnego wskazanym wyżej stanie faktycznym. Odnośnie samej nauki w (...) Szkole Zawodowej dla Pracujących przy (...) Przedsiębiorstwie (...) stwierdzić należy, że słusznie postąpił Sąd Okręgowy odmawiając zaliczenia przedmiotowego okresu, jako pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze. Sąd Apelacyjny w niniejszym zakresie w pełni popiera szeroko już prezentowane w orzecznictwie stanowisko zgodnie, z którym młodociany odbywający naukę zawodu w ramach umowy zawartej z zakładem pracy połączonej z obowiązkiem doksztalcania się w zasadniczej szkole zawodowej nie stanowił okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej na zasadach określonych w § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Bez znaczenia pozostaje tu fakt, iż młodociany mógł posiadać formalnie status pracownika w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym oraz ubezpieczeniu społecznym. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 298/11, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 sierpnia 2013 r., III UK 19/13, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia (...), II UK 334/08, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 sierpnia 2012 r., I UK 130/12). (...) kształcenia ubezpieczonego obejmujący trzy dni pracy w ramach umowy z zakładem pracy i kolejne trzy dni kształcenia wyłącznie teoretycznego nie daje podstaw w rozumieniu przepisów rozporządzenia do zaliczenia przedmiotowego okresu, jako pracy w warunkach szczególnych. Tym samym nie sposób, zgodzić się z twierdzeniami skarżącego, że powyższe ustalenia naruszają treść art. 233 § 1 k.p.c. Niniejsze ustalenia, bowiem stanowią konsekwencje wnioskowania na podstawie elementarnych zasad wiedzy i doświadczenia życiowego, których Sąd nie może ignorować wyłącznie z uwagi na polemikę ze strony skarżącego.

Na gruncie przedmiotowej sprawy, przy dokonanych ustaleniach faktycznych nie sposób zgodzić się z oceną Sądu Okręgowego, iż wykonywana przez ubezpieczonego praca w (...) Przedsiębiorstwie (...) w charakterze montera samochodowego nie stanowiła pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W niniejszym zakresie należy przyznać słuszność postawionym przez skarżącego zarzutom. Zgodzić należy się z poglądem, zgodnie z którym wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy ma miejsce tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku, nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem, ale stale tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 3 kwietnia 2012 r., III AUa 181/12, LEX nr 1163532). Przy ocenie jednak czy dana praca jest wykonywana stale nie można popaść w nadmierny rygoryzm, który przysłoniłby rzeczywisty zakres przyznanych pracownikowi obowiązków. Nie jest oczywiście dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika. Od tej reguły istnieją jednak odstępstwa. Pierwsze z nich dotyczy sytuacji, kiedy inne równocześnie wykonywane prace stanowią integralną część (immanentną cechę) większej całości dającej się zakwalifikować pod określoną pozycję załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Drugie odstępstwo dotyczy przypadków, kiedy czynności wykonywane w warunkach nienarażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia mają charakter incydentalny, krótkotrwały, uboczny. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2012 r., II UK 233/11). Uwzględnienie okresów wykonywania pracy szkodliwej lub uciążliwej wymaganej do przyznania emerytury w niższym wieku emerytalnym - następuje po ustaleniu rzeczywistego zakresu obowiązków oraz wykonywania bezpośrednio i stale szkodliwego zatrudnienia, tyle że ocena prawna tych ustaleń powinna być racjonalna, bez stosowania "aptekarskiej" miary lub "stopera w rękę". (wyrok Sądu Najwyższego

z dnia 22 kwietnia 2009 r., II UK 333/08). Nie można, zatem uznać jak wskazał Sąd Okręgowy, iż chwilowe, czasowe czy wręcz incydentalne opuszczanie przez ubezpieczonego kanału na ogół zresztą na polecenie przełożonych całkowicie wyklucza zaliczenie tego zatrudnienia do stażu pracy w szczególnych warunkach. Należy jednocześnie mieć na uwadze, że praca wykonywana przez ubezpieczonego poza kanałem, była integralną i nieodłączną częścią jego obowiązków pracowniczych, które wbrew ustaleniom Sądu nie zajmowały znacznej części dnia pracy skarżącego. Okoliczność, że praca ubezpieczonego w (...) Przedsiębiorstwie (...) wykonywana była przede wszystkim z poziomu kanału potwierdził dodatkowo przesłuchany w postępowaniu apelacyjnym świadek J. N., którego zeznania Sąd uznał za spójne, logiczne i zasługujące na przyznanie im waloru wiarygodności. Mając dodatkowo na uwadze, że w trakcie zatrudnienia ubezpieczony odbywał służbę wojskową, cały okres od 26 lipca 1971 r. do 31 marca 1976 r. należało zaliczyć, jako okres pracy w warunkach szczególnych.

Dokonując dalszej analizy dokonanych przez Sąd Okręgowy ocen prawnych, nie sposób przy ustalonym stanie faktycznym zaakceptować dwóch pozostałych okresów tj. od 26 sierpnia 1986 r. do 6 lutego 1988 r. pracy w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w Z. oraz od 5 października 1988 r. do 16 marca 1990 r. pracy w Przedsiębiorstwie hurtu (...) w Ł., jako prac wykonywanych w szczególnych warunkach. Jak wynika z bezspornych ustaleń Sądu Okręgowego ubezpieczony w wyżej wymienionych okresach pracował jako kierowca samochodów ciężarowych o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. W pierwszym ze wskazanych okresów już w dniu 1 marca 1987 r. pracodawca zlecił Z. K. wykonywanie dodatkowych czynności załadunkowych i wyładunkowych, ich konwojowanie załatwianie formalności dokumentacyjnych, nadzór nad ładunkiem i odpowiedzialność za konwojowanie. Odnośnie drugiego ze wskazanych okresów wraz z umowa o pracę ubezpieczony zawarł umowę dodatkową na wykonywanie czynności wyładunkowych i rozładunkowych oraz ich konwojowania. Zaś w dniu 2 listopada 1988 r. dodatkowo przyjął odpowiedzialność za powierzone mu mienie jednocześnie w dalszym ciągu zobowiązując się do wyładunku i załadunku powierzonych mu towarów. Przy tak ustalonym i niespornym przebiegu stanu faktycznego wykonywana przez ubezpieczonego praca kierowcy samochodów ciężarowych o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony nie spełnia przesłanki stałości określonej w § 2 ust. 1 rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Jak wynika z literalnego brzmienia wskazanego przepisu „okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku”. Mając powyższe na uwadze należy z pełną świadomością uznać, że charakter wykonywanej przez skarżącego pracy nie daje podstaw do uznania, iż wyczerpana została przesłanka stałości, która pozwalałaby zakwalifikować podejmowane przez niego w dwóch spornych okresach zatrudnienia czynności, pod jeden z wymienionych w wykazie A rozporządzenia rodzajów pracy w warunkach szczególnych. Praca w szczególnych warunkach, musi być wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43). Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy oznacza, że pracownik nie ma powierzonych innych obowiązków jak tylko te, które dotyczą pracy w szczególnych warunkach. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2013 r., II UK 413/12). Ponadto należy zauważyć, iż połączenie w ramach jednego stanowiska prac o wysokim stopniu szkodliwości (w charakterze szczególnym) oraz prac, gdzie ten stopień szkodliwości jest niższy uniemożliwia stwierdzenie, iż ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę w warunkach szczególnych. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 24 czerwca 2014 r., III AUa 2484/13). Przenosząc powyższe na grunt przedmiotowej sprawy nie sposób jest uznać, iż jednocześnie podejmowane przez ubezpieczonego czynności konwojenta jak i czynności związane z załadunkiem i rozładunkiem towaru można uznać za ściśle powiązane z pracą kierowcy. Bezpośrednio w niniejszym zakresie wypowiedział się Sąd Najwyższy, który w wyroku z dnia 28 sierpnia 2014 r. sygn. II UK 537/13 wprost stwierdził, że czynności konwojowania i ładowania towaru nie są czynnościami integralnie związanymi z pracą kierowcy samochodu ciężarowego. Praca w warunkach szczególnych łączona z takimi czynnościami oczywiście nie jest wykonywana w pełnym wymiarze. Niniejszy pogląd w pełni podzielany przez Sąd Apelacyjny, na gruncie przedmiotowej sprawy uniemożliwia zaaprobowanie przyjętej

przez Sąd Okręgowy oceny prawnej wskazanych dwóch spornych okresów zatrudnienia ubezpieczonego w charakterze kierowcy-konwojenta, jako pracy w warunkach szczególnych.

Na gruncie przedmiotowej sprawy apelację od wyroku Sądu Okręgowego, wniósł wyłącznie ubezpieczony. Tym samym zgodnie z treścią art. 384 k.p.c. drugiej instancji nie mógł orzekać na niekorzyść wnoszącego apelację co obejmuje także zakaz czynienia niekorzystnych ustaleń faktycznych. Dokonana przez Sąd Apelacyjny odmienna ocena prawna ustalonego przez Sąd Okręgowy stanu faktycznego nie narusza jednak sformułowanego w treści art. 384 k.p.c. zakazu reformationis in peius. Nie ma podstaw do rozszerzania zakazu reformationis in peius na sferę motywacyjną korzystnego dla skarżącego orzeczenia. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2002 r., II CKN 831/00). Podobnie nie stanowi naruszenia art. 384 k.p.c. zmiana podstawy prawnej zaskarżonego orzeczenia z bardziej korzystnej na mniej korzystną dla skarżącego, gdy sąd drugiej instancji oddała jego apelację. Zajęcie zatem na gruncie przedmiotowej sprawy przez Sąd drugiej instancji stanowiska, iż przy ustalonym i bezspornym stanie faktycznym ubezpieczony nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wyłącznie zawodu kierowcy samochodów ciężarowych o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, nie stanowi naruszenia art. 384 k.p.c. Należy bowiem pamiętać, że Sąd drugiej instancji, kontrolując prawidłowość zaskarżonego orzeczenia, pełni również funkcję sądu merytorycznego, który może rozpoznać sprawę od początku, uzupełnić materiał dowodowy lub powtórzyć przeprowadzone dowody, a także poczynić samodzielne ustalenia na podstawie materiału dowodowego zebranego w pierwszej instancji. Granice apelacji wyznacza przy tym jedynie oznaczenie zaskarżonego wyroku oraz zakres zaskarżonego wyroku sądu pierwszej instancji. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 listopada 2008 r., I UK 206/08).

Postępowanie dowodowe przeprowadzone przez Sąd pierwszej doprowadziło do ustalenia jednolitego stanu faktycznego. Poczynione ustalenia okazały się pełne, spójne i logiczne jednak nie doprowadziły Sądu O. do dokonania prawidłowej subsumpcji prawa materialnego. Dokonana w postępowaniu odwoławczym przez Sąd Apelacyjny interpretacja przepisów w oparciu o ustalony stan faktyczny, nie doprowadziła jednak do korekty wydanego orzeczenia. Pomimo uwzględnienia na korzyść ubezpieczonego okresu pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) i przy korekcie pozostałych zaliczeń dokonanych przez Sąd Okręgowy, okres pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych nie wynosi wymaganych ustawowo 15 lat. Sąd przy dokonywaniu interpretacji przepisów prawa materialnego ma obowiązek uwzględniać szczególny charakter tego świadczenia i nie może wychodzić poza wykładnię gramatyczną. Tym samym w ocenie Sądu Apelacyjnego niedopuszczalnym okazało się uznanie pracy w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w Z. oraz pracy w Przedsiębiorstwie Hurtu (...) w Ł. jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Mając na uwadze, że zaskarżony wyrok pomimo częściowo błędnego uzasadnienia jest trafny, Sąd Apelacyjny, nie znajdując podstaw do jego zmiany, na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Przewodniczący Sędziowie